

Johan Huitema
Frans Rameckers

Effectief Economie Onderwijs
Praktijkgerichte didactische thema's

1993

Dekker & van de Vegt, Assen

© 1993 Dekker & van de Vegt, Postbus 574, 9400 AN Assen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvouwd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j^o het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Huitema, Johan

Effectief economie onderwijs: praktijkgerichte didactische thema's / Johan Huitema,

Frans Rameekers. – Assen : Dekker & van de Vegt, Met lit. opg.

NU01 681/724

Trefw.: economie; didactiek.

ISBN 90-255-0077-3

Voorwoord

Met 'Effectief economie onderwijs' willen we een nieuwe bijdrage leveren aan de opleiding van economiedocenten, de ontwikkeling van de vakdidactiek en vooral de kwaliteit en effectiviteit van het economie-onderwijs.

'Effectief economie onderwijs' is gebaseerd op onze eerdere publicatie 'Vakdidactische thema's'¹ die jarenlang veelvuldig is gebruikt op de lerarenopleidingen economie. Met name de waardevolle suggesties van studenten en vakdidactici, maar ook nieuwe inzichten in de algemene didactiek en de vakdidactiek, maakten een grondige herziening mogelijk. De achterliggende visies op het economie-onderwijs in dit boek wijken echter niet wezenlijk af van de visies in de oorspronkelijke publicatie. Ook de thematische opzet is gehandhaafd.

Toch is 'Effectief economie onderwijs' een geheel ander boek geworden. In vergelijking met 'Vakdidactische thema's' hebben we:

- gewerkt met voorbeelden uit alle vormen van voortgezet onderwijs waar economie voorkomt (inclusief de basisvorming);
- meer concrete voorbeelden opgenomen uit de lespraktijk;
- de teksten en voorbeelden geactualiseerd;
- de beschouwingen en analyses uitgebreid en herschreven op grond van nieuwe inzichten in het economie-onderwijs;
- de schrijfstijl grondig aangepast om de helderheid en inzichtelijkheid te vergroten;
- rekening gehouden met gebruikerservaringen;
- de verwerkingsvragen voorzien van meer leer- en reflexiemomenten voor zelfstudie.

Op deze wijze hopen we voor docenten, studenten en vakdidactici de bruikbaarheid van dit boek te vergroten.

We danken de SLO voor de verleende toestemming voor publicatie en de studenten en vakdidactici economie voor hun waardevolle suggesties.

Johan Huitema
Frans Rameekers

¹ Vakdidactische thema's. Leerplan economie-mavo, deel 8. SLO. Enschede, 1986. In deze publicatie werd gebruik gemaakt van de ideeën en verworvenheden van het project economie-mavo van het Instituut voor Leerplanontwikkeling (SLO) en de inzichten in de vakdidactiek economie die aan de lerarenopleiding te Groningen, voortaan Ubbo Emmius, waren ontwikkeld. De publicatie was bestemd voor gebruik door vakdidactici, studenten en docenten.

Inhoudsopgave

Voorwoord

1	Inleiding en verantwoording	1
1.1	Een thematische benadering	1
1.2	Effectiviteit in vijf thema's	2
1.3	Enkele beperkingen	3
1.4	Voor wie is dit boek bestemd?	4

2	De introductie van een nieuw thema	5
2.1	Een valse start kost tijd	5
2.2	De emotionele binnenkomer	8
2.3	Een alternatief nader uitgewerkt	11
2.4	Leerlingen en docent oriënteren zich op het vervolg	15
2.5	Eigen introducties	19

3	Thuisstaal-vaktaal	23
3.1	Twee gesprekken over werkloosheid	23
3.2	Verschillen tussen thuisstaal en vaktaal	24
3.3	Wat begrijp je niet? Alles niet!	27
3.4	De introductie van vaktaal: aandachtselectie	31
3.5	De introductie van vaktaal: begripsvorming	35
3.6	Keuzes bij de introductie van vaktaal	43

4	Functionies van de wetenschap in het economie-onderwijs	47
4.1	Vertaalproblemen	47
4.2	Twee voorbeelden van lesmateriaal	49
4.3	Bestansgericht tegenover wetenschapsgericht	53
4.4	Verschil in visie op leren	54
4.5	Friches tussen drie onderwijsniveau's	56
4.6	Selectie: de wetenschapsgerichte benadering	58
4.7	Selectie: de bestansgerichte benadering	61
4.8	De wetenschap in een bestansgerichte benadering	64

5	Productieve aanwending: kennis en vaardigheden	67
5.1	Reproductie en productieve aanwending	67

5.2	Productieve aanwending bij drie meerkeuzevragen	71
5.3	Leesvaardigheid als hinderpaal	77
5.4	Omgaan met tabellen	81
5.5	Verborgene problemen	83
6	Waarden in het economie-onderwijs	93
6.1	Waarden als richtsnoer voor gedrag	93
6.2	Een voorbeeld over de wapenindustrie	95
6.3	Lesmateriaal en waardenonderwijs	97
6.4	De rol van de docent bij waardenonderwijs	100
6.5	De selectie van thema's	103
	Verwerkingsvragen	111
	Literatuur	135